

מענק סיוע לעצמאים ולשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים עבור חודשים מאי ויוני 2020

הצעה להחלטה

מחליטים, בהמשך להחלטות הממשלה מס' 4970 מיום 7 באפריל 2020, מס' 5014 מיום 24 באפריל 2020 (להלן – **החלטה 5014**) ומס' 5015 מיום 24 באפריל 2020 (להלן – **החלטה 5015**), במטרה לסייע לעצמאים, לשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים (להלן – **שכירים בעלי שליטה**), ולעסקים, אשר הכנסתם נפגעה כתוצאה מההשפעה הכלכלית של התפשטות נגיף קורונה, לקבוע כמפורט להלן:

1. לקבוע כי עצמאי או שכיר בעל שליטה, אשר הגיש בקשה, במועד, לקבלת מענק סיוע לעצמאי או מענק סיוע לשכיר בעל שליטה בחברת מעטים, לפי העניין, כהגדרתם בסעיפים 18-יג-18 לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח-2007 (להלן – **מענק פעימה שנייה**), ואושרה זכאותו למענק כאמור, יהיה זכאי למענק נוסף בגין התקופה של חודשים מאי ויוני 2020 (להלן – **המענק הנוסף**), כדלקמן:

א. המענק הנוסף יהיה בגובה מענק הפעימה השנייה, כקבוע בסעיפים 18-יד ו-18טז לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח-2007, ובלבד שלא יעלה על סכום של 7,500 ש"ח;

ב. לרשום את הודעת שר האוצר על כוונתו להתקין תקנות, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לפיהן המענק הנוסף לא ייחשב כחלק ממחיר עסקאותיו של עוסק לפי סעיף 12 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975;

ג. להנחות את מנהל רשות המיסים להוציא את תשלום המענק הנוסף ביום קבלת החלטה זו; ולגבי מי שבקשתו לקבלת מענק פעימה שנייה טרם אושרה – ביחד עם תשלום מענק הפעימה השנייה.

2. להטיל על שר האוצר להפיץ תזכיר חוק התכנית לסיוע כלכלי בגין השפעתו של נגיף הקורונה אשר יכלול, בין היתר –

א. מענקים דו-חודשיים לעצמאים, לשכירים בעלי שליטה, וכן השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים (להלן – **הצעת חוק תכנית הסיוע הכלכלי**);

ב. הוראה לפיה המענק הנוסף לא ייחשב כהכנסה לעניין החיקוקים הקבועים בסעיף 16(א) לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח-2007, וכן יחולו עליו, בשינויים המחויבים, הוראות

- סעיף 16(ב) לחוק זה ויקבעו הוראות לעניין גבייתו ;
- ג. הוראה לפיה המענק הנוסף יהיה חלק מהמענק שיינתן לעצמאי ולשכיר בעל שליטה במסגרת החוק לתכנית הסיוע הכלכלי עבור החודשים מאי ויוני 2020, לכל דבר ועניין ; ככל ומקבל המענק הנוסף לא יהיה זכאי למענק שיינתן מכוח חוק התכנית לסיוע כלכלי עבור חודשים מאי ויוני 2020, הוא לא יידרש בהשבת המענק הנוסף ;
- ד. תחילתו של חוק התכנית הסיוע הכלכלי יותנה בכניסתו לתוקף של התיקון לחוק יסוד : משק המדינה, כאמור בסעיף 3.

3. להטיל על שר האוצר להפיץ תזכיר לתיקון חוק יסוד : משק המדינה (תיקון מס' 10 והוראת שעה לשנת 2020), לצורך הגדלת ההוצאה הממשלתית, לצורך מימון ההוצאות הכרוכות ביישומו של חוק התכנית הסיוע הכלכלי, כאמור בסעיף 2.

4. לקבוע שכל ובתוך 30 ימים מיום החלטה זו, לא תאושר על ידי הממשלה טיוטת חוק לתכנית הסיוע הכלכלי, כאמור, יגיש שר האוצר תיקון להחלטה זו לצורך קביעת ההוראות המשלימות שנדרשות עבור המענק הנוסף.

5. לתקן את החלטה 5015, כך שניתן יהיה להגיש בקשה לקבלת המענק כמפורט בהחלטה זו, בתוך 123 ימים מהמועדים הקבועים בסעיף 3 לאותה החלטה.

דברי הסבר

על רקע התפשטות נגיף הקורונה בישראל, הכריז משרד הבריאות על המחלה כמחלה מידבקת מסוכנת. לצורך מניעת התפשטות המחלה ושמירה על בריאות הציבור, הטילה הממשלה הגבלות משמעותיות, בין היתר, על פתיחת מקומות עבודה וכן על התייצבות של עובדים במקומות עבודתם. הגבלות אלה אינן מאפשרות לקיים שגרת עבודה רגילה והן הביאו לצמצום משמעותי של הפעילות העסקית של חלק ניכר מענפי המגזר העסקי.

במסגרת המאמצים לצמצם את הפגיעה הכלכלית בעסקים ובמשקי בית שנגרמה כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה, החלה הממשלה בחודש אפריל 2020 במתן מענקי תמיכה. ביום 2 באפריל 2020 פורסמו תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (מענק סיוע לעצמאיים), התש"ף-2020, במסגרתן ניתן סיוע לעצמאיים בשל ההשלכה הכלכלית של התפשטות נגיף הקורונה בחודשים מרץ ואפריל 2020. על רקע השפעתו המתמשכת של נגיף הקורונה והפגיעה באוכלוסיית העצמאיים בעקבותיו, פורסמו ביום 24 באפריל 2020, תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (מענק סיוע לעצמאים ולשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים), התש"ף-2020 (להלן – **תקנות שעת חירום – פעימה שנייה**), במסגרתן ניתן סיוע נוסף לאוכלוסיית

העצמאיים ולשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים (להלן – **שכירים בעלי שליטה**) בשל ההשפעה הכלכלית של התפשטות נגיף הקורונה בחודשים מרץ-יוני 2020.

נוכח המשך התפשטותו של נגיף הקורונה והחלטות הממשלה בימים האחרונים שעניין חידוש ההגבלות על פתיחת עסקים וניהולם והצורך בסיוע מיידי לעצמאיים ולשכירים בעלי שליטה, מוצע להגדיל את הסיוע לעצמאיים ולשכירים בעלי שליטה, עבור התקופה של חודשים מאי ויוני 2020.

עוד מוצע להטיל על שר האוצר להפיץ תזכיר חוק לתכנית הסיוע הכלכלי בגין השפעתו של נגיף הקורונה, וכן תזכיר חוק לתיקון חוק יסוד: משק המדינה (תיקון מס' 10 והוראת שעה לשנת 2020), כמפורט להלן.

לסעיף 1

מוצע לקבוע כי עצמאי או שכיר בעל שליטה, אשר הגיש בקשה, במועד, לקבלת מענק סיוע לעצמאי או מענק סיוע לשכיר בעל שליטה בחברת מעטים, לפי העניין, כהגדרתם בסעיפים 18-יג-18 לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח-2007 (להלן – **מענק פעימה שנייה**), ואושרה זכאותו למענק כאמור, יהיה זכאי למענק נוסף בגין תקופת החודשים מאי ויוני 2020 להלן – **המענק הנוסף**). עם זאת, מבקש מענק תוספת לעסק קטן, כהגדרתו בסעיף 18טו לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח-2007 (להלן – **מענק עבודה**) לא יהיה זכאי למענק הנוסף.

מוצע לקבוע כי גובה המענק הנוסף יהיה בגובה של מענק הפעימה השנייה, בהתאם לקבוע בסעיפים 18-יד ו-18טז לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח-2007, ובלבד שלא יעלה על סכום של 7,500 ש"ח. המענק הנוסף לא יכלול את סכום המענק הקבוע בסעיף 18טו לחוק מענק עבודה.

עוד מוצע לרשום את הודעת שר האוצר על כוונתו להתקין תקנות, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לפיהן המענק הנוסף לא ייחשב כחלק ממחיר עסקאותיו של עוסק לפי סעיף 12 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975;

על מנת להבטיח כי יינתן סיוע הולם ומהיר לעצמאים ולשכירים בעלי שליטה, מוצע לקבוע כי הוצאת תשלום המענק תהיה ביום קבלת החלטה זו ולגבי מי שבקשתו לקבלת מענק פעימה שנייה טרם אושרה (ואף טרם הוגשה, שכן המועד האחרון להגשת בקשה למענק פעימה שנייה טרם חלף) – יחד עם תשלום מענק הפעימה השנייה.

לסעיף 2

מוצע להטיל על שר האוצר להפיץ תזכיר חוק לתכנית הסיוע הכלכלי בגין השפעתו של נגיף הקורונה (להלן – **חוק התכנית לסיוע הכלכלי**), כפי שהוכרז על ידי ראש הממשלה ושר האוצר ביום 9 ביולי 2020. חוק זה יכלול, בין היתר, מענקים דו-חודשיים לעצמאיים ולשכירים וכן

השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים. עוד מוצע לעגן במסגרת חוק התכנית לסיוע כלכלי הוראות בנוגע למענק הנוסף. כך, מוצע לעגן כי המענק הנוסף לא ייחשב כהכנסה לעניין החיקוקים הקבועים בסעיף הקבועים בסעיף 16(א) לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח-2007 (להלן – **חוק מענק עבודה**). עוד מוצע לקבוע בחוק התכנית לסיוע הכלכלי כי הוראות סעיף 16(ב) לחוק מענק עבודה, לעניין היכולת להטיל שיעבוד או עיקול על הזכות לקבלת מענק, יחולו, ככל הניתן, לעניין המענק הנוסף, בשינויים הנדרשים. בנוסף, מוצע שיקבעו הוראות לעניין גביית המענק, בדומה לקבוע בתקנות שעת חירום פעימה שנייה, כדוגמת, גביית המענק הנוסף במקרה שבו מקבל המענק לא עמד בתנאים לקבלת מענק פעימה שנייה.

עוד מוצע לקבוע כי המענק הנוסף יהיה חלק מהמענק שיינתן לעצמאי ולשכיר בעל שליטה במסגרת החוק לתכנית הסיוע הכלכלי עבור חודשים מאי ויוני 2020 (להלן – **מענק מאי ויוני בחוק התכנית הכלכלית**), לכל דבר ועניין. כך, מי שקיבל מענק במסגרת החלטה זו ומענק מאי ויוני בחוק התכנית הכלכלית לו יהיה זכאי יהיה גבוה יותר, יקבל את ההפרש שבין המענק ששולם לו מכוח החלטה זו לבין המענק בחוק התכנית הכלכלית לו הוא זכאי. לצד זאת, מי שקיבל את המענק הנוסף מכוח החלטה זו ולא יעמוד בתנאים לקבלת מענק מאי ויוני בחוק התכנית הכלכלית, לא יידרש להשיב את המענק הנוסף שקיבל.

עוד מוצע לקבוע כי תחילתו של חוק התכנית לסיוע הכלכלי, יותנה בכניסתו לתוקף של התיקון לחוק יסוד: משק המדינה, כמוצע בסעיף 3 להחלטה. וזאת, לצורך אישור המסגרת התקציבית של חוק התכנית לסיוע הכלכלית.

לסעיף 3

מוצע להטיל על שר האוצר להפיץ תזכיר לתיקון חוק יסוד: משק המדינה (תיקון מס' 10 והוראת שעה לשנת 2020), לצורך הגדלת ההוצאה הממשלתית, לצורך מימון ההוצאות הכרוכות ביישומו של חוק התכנית לסיוע הכלכלי, כאמור בסעיף 2 להחלטה.

לסעיף 4

מוצע לקבוע שככל ובתוך 30 ימים מיום החלטה זו, לא תאושר על ידי הממשלה טיוטת החוק לתכנית הסיוע הכלכלי, יגיש שר האוצר תיקון להחלטה זו לצורך קביעת ההוראות המשלימות שנדרשות עבור המענק הנוסף.

לסעיף 5

על מנת לאפשר לכל הזכאים לקבלת מענק בהתאם להחלטה 5015 לנצל את זכאותם ועל מנת לקבוע מועדים זהים להגשת בקשה למענק, בהתאם לכל אחד מהמסלולים הקבועים בהחלטה זו, מוצע לדחות את המועד להגשת בקשה לקבלת מענק מכוח החלטה 5015, כך שתעמוד על 123 ימים מהמועדים שקבועים בסעיף 3 לאותה החלטה.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

יצירת רשת ביטחון סוציאלית לעצמאיים ולשכירים בעלי שליטה, בשל ההשפעה הכלכלית של התפשטות נגיף הקורונה.

תקציב

2 מיליארד ש"ח.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

לא רלבנטי.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מס' 4970 מיום 7 באפריל 2020.

החלטה מס' 5014 מיום 24 באפריל 2020.

החלטה מס' 5015 מיום 24 באפריל 2020.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעתו של היועץ המשפטי של משרד האוצר.

סיווגים

סיווג ראשי: החלטה ביצועית.

סיווג משני: שימוש בכלים כלכליים להשגת יעדי מדיניות.

תחום פעולה עיקרי: חברה וכלכלה.

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי שר האוצר

י"ח בתמוז התש"ף
10 ביולי 2020

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה :

מענק סיוע לעצמאים ולשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים, עבור חודשים מאי ויוני 2020.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים :

על רקע התפשטות נגיף הקורונה בישראל, הכריז משרד הבריאות על המחלה כמחלה מידבקת מסוכנת. לצורך מניעת התפשטות המחלה ושמירה על בריאות הציבור, הטילה הממשלה הגבלות משמעותיות, בין היתר, על פתיחת מקומות עבודה, עסקים, וכן על התייצבות של עובדים במקומות עבודתם. הגבלות אלה שונו במהלך החודשים האחרונים.

ביום 2 באפריל 2020 פורסמו תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (מענק סיוע לעצמאיים), התש"ף-2020, במסגרתן ניתן סיוע לעצמאיים בשל ההשלכה הכלכלית של התפשטות נגיף הקורונה בחודשים מרץ ואפריל 2020. על רקע השפעתו המתמשכת של נגיף הקורונה והפגיעה באוכלוסיית העצמאיים בעקבותיו, פורסמו ביום 24 באפריל 2020, תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (מענק סיוע לעצמאים ולשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים), התש"ף-2020 (להלן – **תקנות שעת חירום – פעימה שנייה**), שבמסגרתן ניתן סיוע נוסף לאוכלוסיית העצמאיים ולשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים (להלן – **שכירים בעלי שליטה**) בשל ההשפעה הכלכלית של התפשטות נגיף הקורונה בחודשים מרץ-יוני 2020.

נוכח המשך התפשטותו של נגיף הקורונה והחלטות הממשלה בתקופה האחרונה, שעניין חידוש ההגבלות על פתיחת עסקים וניהולם, והצורך בסיוע מיידי לעצמאיים ולשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים, מוצע להחליט על מתן מענק נוסף לעצמאיים ולשכירים בעלי שליטה, בגין חודשים מאי-יוני, כמפורט בהצעת ההחלטה.

עוד מוצע להטיל על שר האוצר להפיץ תזכיר חוק לתכנית סיוע כלכלי בגין השפעתו של נגיף הקורונה, אשר יכלול, בין היתר, מענקים דו-חודשיים, לעצמאיים, לשכירים בעלי שליטה וכן השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים (להלן – **הצעת חוק תכנית הסיוע הכלכלי**). כמו כן, מוצע לקבוע כי במסגרת הצעת חוק תכנית הסיוע הכלכלי יקבע כי המענק הנוסף לא ייחשב כהכנסה לעניין החיקוקים הקבועים בסעיף 16(א) לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח-2007, וכן יעוגנו הוראות לעניין גבייתו.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם :

מוצע לקבוע כי המענק יינתן כמענק מינהלי לפי החלטת ממשלה, מכוח סמכותה השיורית של הממשלה לפי סעיף 32 לחוק יסוד: הממשלה.

סעיף 32 לחוק יסוד: הממשלה קובע כי "**הממשלה מוסמכת לעשות בשם המדינה, בכפוף לכל דין, כל פעולה שעשייתה אינה מוטלת בדין על רשות אחרת**". הוראה זו טומנת בחובה שתי מגבלות להפעלת הסמכות השיורית של הממשלה – הראשונה, הפעלת הסמכות "**בכפוף לכל דין**" והשנייה, הפעלת הסמכות רק מקום שבו אין חקיקה שמסדירה את אותו נושא או שהחקיקה שמסדירה את אותו נושא אינה יוצרת הסדר שלילי שמונע את הפעלתה.

כלל ההסדרים הראשוניים נדון בהלכה הפסוקה במספר פסקי דין. כפי שציין כב' המשנה לנשיאה אליקים רובינשטיין (כתוארו דאז) בפסק דינו בדעת מיעוט בבג"צ 4374/15 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש ממשלת ישראל (פורסם בנבו) (להלן – עניין מתווה הגז), **"הכלל בדבר הסדרים ראשוניים הוא בעצמו 'עדיין בגדר הסדר ראשוני' (זמיר א, בעמ' 215). ההבחנה בין הסדר ראשוני להסדר משני אינה חפה מקשיים, ומידת הפירוט הנדרשת מן ההסדר הראשוני אינה ברורה ותלויה בנסיבות המקרה."**

בבג"ץ 3267/97 רובינשטיין נ' שר הביטחון, פ"ד נב (5), 481, קבע כב' הנשיא ברק (כתוארו דאז) כי תורת ההסדרים הראשוניים הולמת **"עניינים מיוחדים במינם המחייבים הכרעה עקרונית בשאלת יסוד המפלגת את החברה הישראלית"**. עוד ראו פסק דינה של כב' השופטת מרים נאור (כתוארה דאז) בדעת יחיד בבג"ץ 4253/92 ראש עיריית טבריה נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו).

כלל ההסדרים הראשוניים מבוסס על שני טעמים: להגן ככל הניתן על חירויות הפרט וקביעת גבולות סמכותה של הרשות המבצעת ביחסיה עם הרשות המחוקקת. ראו למשל: סעיף 35 לפסק דינו של כב' המשנה לנשיא (בדימוס) מישאל חשין ז"ל בבג"ץ 11163/03 **ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל**, פ"ד סא (1) 1 (להלן – עניין ועדת המעקב). בהתאם לכלל האמור הסמכת המינהל לחקיקת משנה או להוראת מינהל היא הסמכה לקביעתם של הסדרים משניים ועל הסדרים ראשוניים הקובעים את המדיניות הכללית ואת העקרונות המנחים להיקבע בחוק של הכנסת.

בהלכה הפסוקה נקבעו אמות מידה שונות לבחינת השאלה האם הסדר מהווה הסדר ראשוני או הסדר משני על רקע נסיבות קונקרטיות. כך יש לשקול את מידת ההשפעה של ההסדר על הציבור, היקף הפגיעה בזכויות הפרט הכרוכה בהסדר, להשלכות הכספיות שלו, לדחיפות שבה יש להסדיר את העניין, למידת המורכבות והידע המקצועי הנדרש, חשיבותו ומהותיותו של ההסדר וכן גם להיותו שנוי במחלוקת ציבורית. ראו למשל: עניין ועדת המעקב, ופסקה קלג לפסק דינו של כב' המשנה לנשיאה אליקים רובינשטיין (כתוארו דאז) בעניין מתווה הגז.

יצוין כי בכל הקשור להקצאת תקציבים בעניין ועדת המעקב ציין כב' המשנה לנשיא (בדימוס) מישאל חשין ז"ל בסעיף 43 לפסק דינו כי **"כהנחת מוצא נוכל לומר, כי חלוקת כספים בידי הממשלה – מכוח חוק התקציב, כמובן – מבלי שהכנסת נתנה דעתה לאותה חלוקה באורח מפורש ומפורט, פירושה אינו אלא זה, שהממשלה – היא ולא הכנסת, קבעה הסדר ראשוני לחלוקה. ובדענו כי הממשלה נעדרת סמכות היא לקבוע הסדרים ראשוניים אלא אם הוסמכה לדבר בחוק, נדע כי חלוקת כספים כזו אין היא בסמכותה גם אם נועדה היא למטרה ראויה. אלא שלא כך יהיה בכל מקרה ומקרה, וכל מקרה יידרש לדיון משלו. כזאת נוכל לומר, ש"אם מעניק חוק התקציב סמכות לממשלה להוציא כך-וכך מיליארדי שקלים, בלא שיש בנמצא חוק ספציפי ומפורט הקובע תנאים וסייגים ומדיניות ספציפיים - קרא: בלא שנחקק חוק הקובע הסדרים ראשוניים - שקול המעשה לדלגציה של סמכות החקיקה מן הכנסת לממשלה. וכזאת לא ייכון במשטר דמוקרטי הבנוי על עקרון ביזור הסמכויות" (פרשת שמעוני, בפיסקה 3 לחוות דעתי)".**

בענייננו, נציין כי אין הסדרה בחוק שנוגעת באופן כלשהו למענקים לעצמאים כפי שמוצע. עם זאת, בעבר שתי הפעילות שניתנו עוגנו בתקנות להגנת שעת חירום מכוח סמכותה של הממשלה לפי סעיף 39 לחוק יסוד: הממשלה. חלק מהטעמים לעיגון המענקים בתקנות לשעת חירום היו קביעת הוראות חוקיות שיחולו על מענק וביניהם: שהמענק לא ייחשב כהכנסה לעניין החיקוקים הקבועים בסעיף 16(א) לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח-2007, וכן יעוגנו הוראות לעניין גבייתו. כך גם שלא

ניתן יהיה לעקל את המענק. בכל הקשור לכך שהמענק הנוסף לא ייחשב כהכנסה לעניין החיקוקים האמורים מוצע לקבוע כי הוראה זו תעוגן בתזכיר החוק שיופץ לצורך תשלום המענקים הדו-חודשיים בהמשך.

בנוסף, נציין כי כאמור בהלכה הפסוקה כל מקרה ומקרה יידרש לדיון משלו. בהקשר זה נציין כי משרדי הממשלה השונים מקצים מענקים מינהלים, בהיקפים ניכרים ולקבוצות זכאים שונות, וזאת מכוח הסמכות השיורית של הממשלה לפי סעיף 32 לחוק יסוד: הממשלה. כך בתקופה רגילה וכך גם בתקופת משבר הקורונה. חלק מההקצאות האמורות ניתנות שלא באופן חד-פעמי ובמשך מספר שנים. כך למשל, סבסוד מעונות יום בהיקף של 1.2 מיליארד ₪ בשנה לאוכלוסייה של 120 אלף משפחות. סיוע בשכר דירה במשרד השיכון בהיקף של 2 מיליארד ₪ בשנה לאוכלוסייה של 170 אלף משפחות. סבסוד צהרונים במשרד החינוך בהיקף של 1 מיליארד ש"ח בעבור כ-230,000 ילדים. כך, במשרד הכלכלה קיימים חמישה מסלולים של מענקים מינהלים, בהיקף של למעלה ממיליארד ש"ח. ברשות החדשנות מחלקים מענקי מו"פ בהיקף של למעלה ממיליארד שקל בשנה וכיו"ב.

ביחס למסלול המענקים המינהלי שנקבע בהחלטת ממשלה 5015 (מענק סיוע לעסקים בעד השתתפות בהוצאות קבועות בשל ההשפעה הכלכלית של התפשטות נגיף הקורונה), העיר היועץ המשפטי לממשלה כי נוכח היקף ההסדר שנקבע שם (בין היתר, בהתחשב בתקציב המשמעותי שהוקצה במענק) יש קושי משפטי משמעותי לקבוע את המענק במסלול מינהלי ולא בהסדר ראשוני. בענייננו, מדובר בתקציב משמעותי שמוקצה במענק מינהלי ובנוסף ההחלטה אינה מעגנת את כלל ההסדרים שיחולו בעתיד על המענק הנוסף. על אף קשיים אלה, אני סבור כי ניתן לאשר את ההסדר המוצע בהחלטה בהתחשב בנימוקים ובאבחנות הבאות, ובעיקר, הדחיפות ונוכח הכוונה כי המשך מתן המענקים ייעשה באמצעות חקיקה ראשית.

העלות התקציבית של ההחלטה המוצעת נאמדת בסך של 2 מיליארד ש"ח. תכלית הפעולה היא מתן מענק לצורך סיוע דחוף לעצמאים ולשכירים בעלי שליטה, שהיו זכאים למענק לפי תקנות שעת חירום – פעימה שנייה, וזאת על בסיס הבקשה שהגישו וההצהרה שנתנו על ירידת מחזורים בשל התקופה שבין חודש מרץ עד חודש יוני 2020. אין חולק כי לא מדובר בעניין מיוחד במינו המחייב הכרעה עקרונית בשאלות יסוד והוא אינו כולל פגיעה בזכויות הפרט. כך גם עצם מתן מענקים בעת הזו אינו שנוי במחלוקת. עוד אציין כי אין עניינה של הפעולה בקביעת מסלול מתמשך לקבלת מענקים, אלא קביעת זכאות חד-פעמית לקבלת מענק בעת הנוכחית וכי כפי שמוצע בהצעת ההחלטה מתן פעימות נוספות יעוגנו בחקיקה ראשית וחלק מההוראות שיעוגנו בהמשך יחולו על המענק האמור. כך גם מוצע להתחשב בתשלום המענק כאמור בעת קביעת ההסדר בחקיקה ראשית.

בנוסף, מדובר בפעילות שקיימת דחיפות לביצועה בשל הצורך ליתן סיוע מיידי לעצמאיים ולשכירים בעלי שליטה, בשל העלייה הניכרת בשיעורי התחלואה במחלת הקורונה ובשל ההגבלות שהטילה הממשלה בעקבותיהם. החלטה זו נועדה ליתן מענה לצורך דחוף שהתעורר ודחיית המועד לאישורה, ימנע את מימוש מטרותיה.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

לנוכח האמור לעיל, אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

10. י.ס. נ.ר.

היועץ המשפטי של משרד האוצר

אסי מסינג

חתימה

תפקיד

שם